15/10/2019

Научни скуп „Државно-црквено право кроз векове“

Протојереј-ставрофор др Велибор Џомић: Идеја одузимања црквене имовине је неостварива

Поводом великог јубилеја – 800 година аутокефалности Српске Православне Цркве, у организацији Митрополије црногорско-приморске и Института за упоредно право из Београда, под покровитељством Његовог Високопреосвештенства Архиепископа цетињског и Митрополита црногорско-приморског др Амфилохија, у манастиру Подмаине у Будви од 11. до 13. октобра 2019. године одржан је међународни научни скуп Државно-црквено право кроз векове.

Научно-духовно сабрање је почело светом архијерејском Литургијом коју је са свештенством служио Његово Високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије. На почетку свете службе Божје,

митрополит Амфилохије је замонашио у чин расе искушеника Александра, давши му име Харитон по Светом Харитону који се тог дана прослављао.

По завршетку молитвеног сабрања, митрополит Амфилохије је благословио и отворио радни део Међународног научног скупа Државно-црквено право кроз векове у којем је учешће узело око 40 научних посленика из Црне Горе, Србије и других држава.

Захвљујући се учесницима скупа, истакнутим научним посленицима, на учешћу, владика Амфилохије је казао да је то посебно важно у садашњем тренутку живота Цркве и државе када је Влада Црне Горе утврдила Предлог закона о слободи вероисповести или уверења и правном положају верских заједница. Констатовао је да је велики део нашег народа против тако формулисаног закона.

„Живимо у времену односа између државе и религије, државе и Цркве који је по много чему другачији од древних времена. У Европи, посебно у Источној Европи, тај однос је утемељен од времена цара Константина, чувеног Миланског едикта, који је оставио дубоког трага до наших времена у том односу, у оквирима онога што бих назвао константиновском епохом историје и хришћанства, првенствено европско-америчког друштва, а онда и читавог свијета.“

Појаснио је да је однос државе и Цркве утемељен на том историјском догађају времена Источно ромејско царства, као и да је на Западу у томе посебну улогу одиграо Епископ Рима преко свога папскога примата:

„И једно и друго оставило је дубоке трагове и на Истоку и на Западу, а све је опет утемељено, не само на Новом завјету, на Христовом доласку у овај свијет, него и на Старом завјету, гдје је била заједница изабраног Божјег народа која је на неки начин поистовећена са вјером изабранога народа. Мојсијев закон, Десет Божјих заповјести, су били темељ основа свеукупног живота и устројства старозавјетне заједнице.“

Што се тиче самога хришћанства и односа државе и Цркве, познат је однос тадашње јеврејске заједнице и њених првосвештеника према самом оснивачу и темељу хришћанства, као и однос Понтија Пилата који је осудио Христа на распеће, казао је Митрополит и подсетио на Господње речи: Ако Мене гонише, и вас ће гонити. Нисам дошао да донесем мир, него мач, које се и данас остварују што се тиче саме Цркве:

„У оквиру тога се развија историја хришћанске цивилизације, с једне стране

прихватање те благе вијести Јеванђеља, на коме се темељи историја хришћанства, а с друге стране непрекидно сукобљавање и гоњење оних који су прихватили Христа. Тако имамо 300 година историје хришћанске Цркве, гдје је Црква и хришћанство било забрањено и гоњено од државе – римске власти, и то свједочи календар црквени који је препун, и на Истоку и на Западу, имена мученика који су пострадали за своју вјеру.“

Митрополит је дао преглед најзначајнијих примјера складних односа између Цркве и државе, како на Истоку тако и на Западу, али навео и нека скретања са тог пута која су довела до бројних феномена, као што су реформација и револуције. Казао је да је сав православни Исток кроз вјекове темељио свој однос на начелу симфоније државе и Цркве, и да је то код нас пренијето преко Законоправила Светога Саве, и да је то трајало до ових новијих времена 20. века.

Говорећи и односу државе и Цркве у Црној Гори, Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије је казао да су се односи Цркве и државе кроз векове заснивали на симфонији која је трајала кроз владавину свих династија које су управљале тим подручјем од Војислављевића до Петровића-Његоша. Митрополит Амфилохије је нарочито истакао да је симфонија кулминарала у вријеме династије Петровић-Његош када су митрополити црногорски били владари Црне Горе, а Митрополија цетињска створила савремену црногорску државу: „Данашње уређење засновано је на другом принципу, не симфоније, већ секуларизма бољшевичко-комунистичког типа.“

Високопреосвећени Митрополит је закључио да је до данас питање односа државе и Цркве отворено и о њему се дискутује, па је и овај скуп допринос проматрању ове теме, како би се и на научни начин помогло законодавцима да донесу што боље законско решење.

„Да заједно пронађемо решење које би било засновано, не на превазиђеним револуционарним постулатима, већ на најбољим традицијама европског правног поретка“, закључио је митрополит Амфилохије.

Проф. др Владимир Чоловић, дирекор Института за упоредно право, своје слово на отварању научног скупа почео је честитајући велики јубилеј осам векова Српске Православне Цркве, рекавши да је он повод да поново промислимо о односима Цркве и државе:

„Црква је одвојена од државе, али није одвојена од друштва, и принцип одвојености заправо подразумијева кооперативну одвојеност у којој се

црквено и државно право допуњују.“

Проф. др Владимир Чоловић у свом обраћању представио је зборник радова чија је припремна верзија подељена ученисицима скупа. „Захваљујем се Вашем Високопреосвештенству на благослову и учешћу. Захваљујем се и вама оче Велиборе за велики префосионализам и ангажман на припреми зборника“, казао је професор и нарочито истакао допринос професора Ђурића и Станића, као и г. Перезановића који је радио технички прелом.

Истакнуто је да скупу нарочиту важност даје учешће гостију из иностранства: Аугусто Синагра, Ана Валво, Валентина Раналдо и Волганг Рохбах који председавају првом сесијом.

Раније су организатори и учесници научног скупа, као и приређивачи зборника радова, изразили уверење да ће научни радови са скупа у будућности бити од користи научним посленицима, Влади и Скупштини Црне Горе како би се, у складу са међународно-правним актима, правним поретком и друштвеном реалношћу Црне Горе, припремио и усвојио нови закон о слободи вероисповести, којим ће се уважити улога, значај и мјесто Цркве и верских заједница у друштву и држави.

Првом сесијом дводневног Међународног научног скупа „Државно-црквено право кроз векове“ у манастиру Подмаине председавао је др Волфганг Рорбах, професор историје из Аустрије. Др Далибор Петровић говорио је на тему „Црквено-правни односи на тлу српске архиепископије пре њеног оснивања“. Прочитан је абстракт рада Немање Благојевића „Казнене одредбе у Законоправилу Светог Саве“. Проф. Марко Ромић је говорио на тему „Државно-црквено право у Законоправилу Светог Саве“. Прочитан је и абстракт рада „Кривично правна заштита Цркве и религије у Душановом закону“ аутора Љубинка Митровића и Драгана Јовашевића као и абстракт рада „Правно филозофски оглед о Суђењу седморици бискупа“ проф. Михаила Ђурића.

Др Срђа Трифковић говорио је на тему „Српска Црква као политички чинилац од 1557. до 1848. године“. Прочитан је абстракт рада „Народно-црквена аутономија Срба у Хабзбуршкој монархији – правни основи, оквири и значај“ ауторке Љубомирке Крклуш. Недељко Радосављевић говорио је на тему „Синђелија, берат, печат: Ступање на архијерејски трон у Османском царству (1766-1878)“. Станка Стјепановић говорила је на тему „Пут до правде и права у законику посланицама Светог Петра Цетињског“. Затим је прочитан и абстракт рада „Дражвно-црквени односи и слобода вјероисповијести у

развоју српске уставности“ аутора Дарка Симовића и Иване Крстић Мистерџелетовић.

Протојерej-ставрофор Велибор Џомић говорио је на тему „Православно државно-црквено право у Кнежевини и Краљевини Србији од 1869. до 1901″. Он је нагласио да је у том периоду ослобођења хришћана ипак постојала тенденција државне власти да се меша у црквене послове. „Овај период је веома важан за нас данас“, рекао је др Џомић рекавши да све епохе наше државно правне и црквено-правне историје могу дати значај и уређивању правног положаја Цркве данас у Црној Гори. „Нема тачке у праву гдје се не сусрећу Црква, вјерске заједнице и државе, мање или више“, закључио је протојерej-ставрофор Велибор Џомић.

Прочитан је и абстракт рада „Казна за кривична дела у вези са вером у кривичном праву Србије“ ауторке Драгане Петровић. Др Драгутин Аврамовић излагање на тему „Воља државе као материјални извор црквеног права“.

Друга сесија међународног научног скупа „Државно-црквено право кроз вјекове“ који се одржава у манастиру Подмаине почела је у 13 часова под председавањем г. Василија Марковића на тему „Међународно право и слобода вероисповести.“

На самом почетку прочитан је апбстракт рада проф. Аугуста Синагре на енглеском језеку после чега се Професор обратио на италијанском језику. Његова тема изворно је насловљена „Stato e chiesa nel Driritto internazionale”. Др Дејан Миротић говорио је на тему „Да ли Српска Православна Црква има право да изнесе свој став о Косову и Метохији у контексту Устава Републике Србије и Резолуције 1244?“.

У наставку је прочитан и абстракт рата проф. Еда Корљана на тему „Право на вероисповест у пракси Европског суда за људска права“. Василије Марковић излагао је тему „Доктрина поља слободне процене у вези са применом члана 9 Европске повеље о људским правима“.

Трећа сесија научног скупа посвећена је државноправним акспектима државно-црквеног права.

Др Владимир Ђурић је говорио на тему „Уговорно државно-црквено право“. Прочитан је и абстракт рада „Религијски елементи у преамбулама устава земаља са посебним освртом на европске земље“ који потписују Владан Петров и Милош Станић. Г. Бојан Влашки говорио је на тему „Управноправни акспекти аутономних послова Цркве“ која је и наслов рада који г. Влашки

потписује са проф. Невенком Врањешом. Андреј Диригенски из Беча говорио је на тему „Заштита података и државо-црквено право“ који је и наслов рада у Зборнику који потписује са Драганом Прљом и Иваном Штулићем. Уважена гошћа из Италије Ана Валво говорила је на тему„Слобода изражавања у времену друштвених мрежа“. Пред сам крај прочитан је рад Стефана Андоновића „Заштита података о личности које обрађују Цркве и верске заједнице у Републици Србији“

У вечерњим часовима уприличена је промоција монографије о манастиру Подластва на којој су учествовали митрополит Амфилохије, мр Луција Ђурашковић и Јован Маркуш, приређивач.

Четвртом сесијом која се бавила упоредно-правним сагледавањем односа Цркве и државе кроз историју настављен је научни скуп „Државно-црквено право кроз векове“ у манастиру Подмаине.

На почетку сесије свој реферат изнијела је Алекснадра Новаков која је са Зораном Павловићем приредила чланак „Задужбина Симе Андрејевића Игуманова – губитак самосалности 1946.“ Проф. Оливер Николић је излагао на тему „Однос Цркве и државе у земљама Европске Уније“. Затим је своје излагање имала Валентина Риналди из Италије која је говорила о односу државе Италије и Православне Цркве у светлу проширења Евраопске уније. Прочитан је апстракт теме „Положај цркава и верских заједница у Мађарској са посебним освртом на Српску Православну Епархију будимску“ коју је за зборник радова приредио г. Никола Зобеница.

Апстракт рада „Уређење положаја верске заједнице на основу уговора закљученог између верске заједнице и државе са посебним освртом на Босну и Херцеговину“ аутора Душка Глодића такође је најавио користан рад објављен у зборнику. Најважније акценте из свог рада „Регулисање статуса Српске Православне Цркве у Републици Хрватског“ изнио је проф. др Владимир Чоловић, директор Института за упоредно право.

Прекид трудноће изазов је у односима државе и Цркве нарочито у земљама Европске уније. Јовица Сувачки изнео је најзнамљивије акценте из рада „Упоредна анализа норми Православне Цркве и законодавства Србије и других држава о прекиду трудноће“ који за Зборник радова припремио са Олгом Зорић и Андрејем Зорићем. Професор Часлав Копривица говорио је на почетку сесије на тему „Вера и установа. Социоонтолошки аспекти настанка и постојања Српске Православне Цркве“.

Владан Станковић веома илустративно је представио своју тему „Право и друштвена моћ у Православљу, док је Ана Човић говорила на тему „Правна дејства закључења и престанка црквеног брака у државно-правној сфери“. Далибор Ђукић је представио део рада „Личноправне последице приступања хиландарском братству“ који потписује са колегама Ненадом Тешићем и Милошем Станковићем.

Шестом сесијом научног скупа „Државно-црквено право кроз векове“ председавао је протојерej-ставрофор др Велибор Џомић, а тема је била социјално-правни и равноправни аспекти државно-црквеног права.

На самом почетку шесте сесије прочитан је апстракт рада „Слобода вероисповијести и право на здравље“ који потписје Милутин Трнавац као и апстракт рада Љубинке Ковачевић „Дискриминација на основу вероисповести у области запошљавања – кључни равноправни аспекти“.

Јована Рајић Ћакић говорила је на тему „Слобода вероисповести и аутономија Цркве у радним односима световиних лица“. Тема рада Иве Тошић „Однос државе и Цркве у погледу пензијског, инвалидског и здравственог осигурања свештеника и верских лица“ привукла је велику пажњу публике. Ова тема настављена је кроз читање апстракта рада који је повезан са претходним на тему „Верска настава и радноправни статус вероучитеља“ Јовице Мисаиловића.

Осма сесија научног скупа „Државно-црквено право кроз векове“ настављена је сагледавањем имовинскоправних и пореско правних аспеката теме.

Гђа Јелена Веселинов говорила је на тему „Реституција црквене имовине у бившим социјалистичким државама“. Богдана Стјепановић говорила је на тему „Статус црквене имовине у Црној Гори“ нарочито о члану 62. дискриминаторног Предлога Закона о слободи вероисповести који предвиђа национализацију имовине Цркве стечене пре 1918. године. Она је детаљно показала све недостатке формулације из овог члана.

Говорећи на крају научног скупа „Државно-црквено право кроз векове“ протојерej-ставрофор др Велибор Џомић коментарисао је актуелни тренутак у односима Цркве и државе у Црној Гори. „Најпроблематичније питање по мени је прекид континуитета постојећег и признатог правног субјективитета“ рекао др Велибор Џомић додавши да је Предлог Закона о слободи вероисповести супростављен сам себи и потпуно контрадикторан, као и да су законодавци прилично недобронамерни. „Они ни мало нису невјешти, јер су

искористили да чују шта ми мислимо како би то све наопако уградили у Закон,“ рекао је др Велибор Џомић и истакао парадокс да се поменитим предлогом Закона свим другим сектама чак и сатанаистичким дају повољности а постојећим и традиционалним Црквама и верским заједницама дају се само нови намети и оптерећења. Што се тиче црквене имовине протојерej-ставрофор др Велибор Џомић је рекао да је трудом Правног савета Митрополије црногорско-приморске преко 80 процената имовине уписано је на канонску Цркву и додао да је то учињено упркос великим опструкцијама надлежних органа. „Да је Данте знао за Управу за некретнине он би написао и десети круг пакла“ нашалио се протојерej Велибор Џомић, који сматра да сматра да је идеја одузимања црквене имовине неоставрива. „Можете да нађете 41 руку да изгласате да Морача неће тећи низводно него узводно али да ли ће то бити остварриво. Крајњи сам оптимиста због свих аргумената који су на нашој страни“ закључио је протојерej-ставрофор др Велибор Џомић уз

њихови
у снагу“,

spc.rs